

۱۰ فرهنگ ادبیات وهنر

کلمه

عبید؛ موسس طنز فارسی

ششمین نشست از مجموعه درس‌گفتارهایی درباره عبید زاگانی به «گونه‌شناسی طنزهای عبید زاگانی» اختصاص داشت که با سخنرانی علیرضا فولادی، استاد دانشگاه، شاعر و پژوهشگر طنز در مرکز فرهنگی شهکتاب برگزار شد.

آن‌طور که ایسنا نوشته، فولادی سخنانش را با اشاره به چکیده گفته‌هایش در هفته پیشین آغاز کرد و گفت: طنز فارسی پیش از عبید به طور جسته گریخته، بیشتر با نام هزل، در آثار ادبی فارسی، به‌ویژه در ادبیات عرفانی وجود داشته است. عبید زاگانی طنزپردازی را به طور تخصصی پی گرفت و از این نظر در ادبیات فارسی مقام مؤسس دارد. با این حال، طنز عبید همچنان به مرزبندی میان اخلاق و غیراخلاق پایبند نیست، مطالعات نشان می‌دهد او با نگاه تخصصی به طنز از گونه‌های حرفه‌ای آن مانند حکایت، لغتنامه و شعر سود جسته است و هر کدام از این گونه‌ها در کار او ویژگی‌های فنی خود را دارند که چراغ راه طنزنویسان بعدی قرار گرفته است. همچنین طنزهای وی به لحاظ موضوعی بیشتر درباره مسائل اجتماعی و اخلاقی و هر کدام با موضوعات ریزتر پدید آمده‌اند که رویکرد فکری عبید را به منزله اصلاح‌گر جامعه زمان خویش نشان می‌دهند.

فولادی در پایان گفت: «موش و گربه» معروف‌ترین اثر طنز منظوم عبید است. او علاوه بر موش و گربه در قالب‌های منظوم دیگر هم طنز دارد به‌ویژه در دو قالب قطعه و رباعی، تعداد بیشتری طنز سروده است.

صحنه

چاپ دهم ۴۰۰ نسخه‌ای

حالا ۱۱سال از آن روزی که حمید سمندریان، بزرگ تئاتر ایران، دست بچه‌های گروهش را گرفت و برای دومین بار پس از دهه ۵۰، نمایش «ملاقات بانوی سالخورده» که خودش آن را ترجمه کرده بود، روی صحنه برد، می‌گذرد. از قضا ۹ سال هم از چاپ اول این ترجمه می‌گذرد که حالا این کتاب به چاپ دهم رسیده است. البته این خبر را که تاآخر خواندید متاسف می‌شوید که چاپ دهم، تنها در ۴۰۰نسخه منتشر شده است. عجب وضع دهشتناکی دارد!این بازار نشر ایران.

آن‌طور که مهر نوشته، نشر قطره دهمین چاپ ترجمه زنده‌یاد حمید سمندریان از نمایشنامه ملاقات بانوی سالخورده از مشهورترین نمایشنامه‌های فریدریش دورنمات، نویسنده برجسته سوئیسی را با شمارگان ۴۰۰ نسخه، ۱۵۸ صفحه و بهای ۱۷ هزار تومان منتشر کرد. نخستین چاپ این نمایشنامه سال ۱۳۸۸ با شمارگان ۱۰۰ نسخه و بهای ۳۲۰۰ تومان منتشر شده بود.همچنین چاپ نهم ترجمه ملاقات بانوی سالخورده نیز در بهار امسال با شمارگان ۵۰۰ نسخه و بهای ۱۳ هزار تومان در دسترس مخاطبان قرار گرفت. در ترجمه شعرهای این نمایشنامه، فروغ فرخزاد به حمید سمندریان یاری رسانده بود. دورنمات این نمایشنامه را سال ۱۹۵۵ نوشته بود.

ملاقات بانوی سالخورده،

کمدی تراژدی در سه پرده

است و به روایت

زندگی زنی به نام

کلرا ساخاناسیان

می‌پردازد که میلیاردر

معروفی است. او

پس از گذشت

سالیان دراز قصد

برگشتن به زادگاهش را

کرده واز قضا این شهر

که زمانی شهری پر

رفت وآمد و پر رونق

بوده به فقری

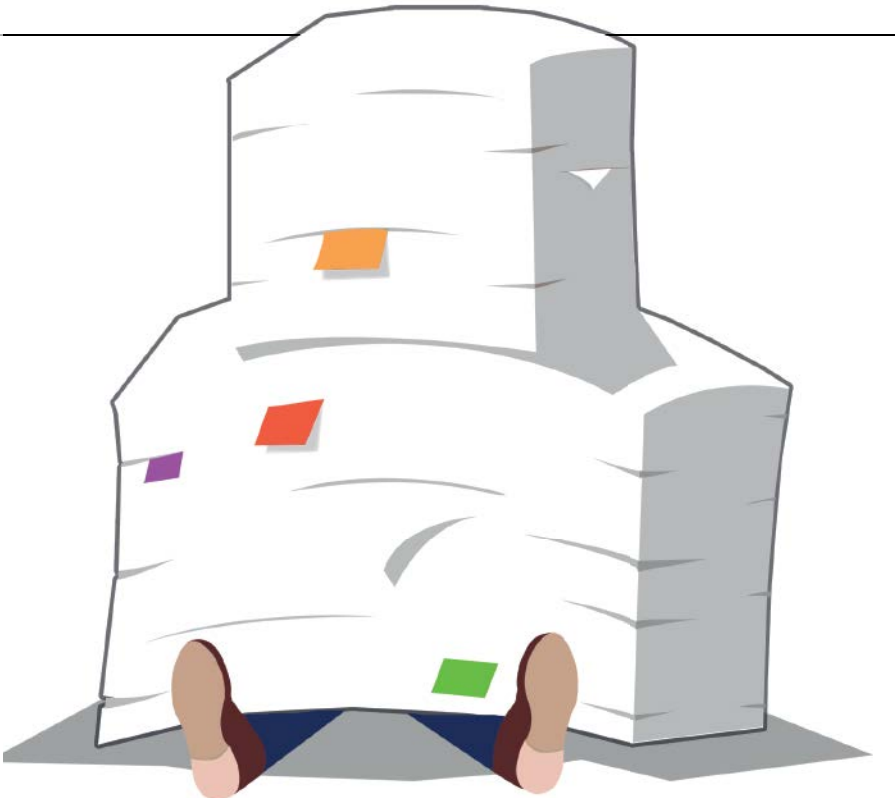
شدید مبتلا

شده است.

قطار فجر به ایستگاه موسیقی رسید

پس از اتمام جشنواره فیلم و آغاز به کار جشنواره تئاتر فجر، حالا قطار فجر به ایستگاه موسیقی رسید؛ سی‌وچهارمین جشنواره موسیقی فجر از دیروز ۲۴ بهمن با اجرای ارکستر ملی ایران به شکل رسمی کارش را آغاز کرد.

در ادامه تریو امل از کشور اسلونی در این تالار، موسیقی خود را برای مخاطبان

تورم ۵۰۰درصدی روی «کاغذ»

نوسانات قیمت کاغذ غیرقابل پیش‌بینی وخارج از قواعد عرضه وتقاضاست

در کمتر از دو هفته یا به عبارت دقیق‌تر در طول ده روز قیمت کاغذ بازم نوسان داشته است؛ نیمه بهمن قیمت هر بند کاغذ از هر بند ۴۰۰ هزار تومان به حدود ۳۸۰ هزار تومان کاهش پیدا کرد و بعد از تعطیلات جشن سالگرد پیروزی انقلاب، بدون هیچ دلیل روشن و مشخصی دوباره قیمت کاغذ به پندی ۴۰۱ هزار تومان افزایش پیدا کرده و در مواردی شنیده شده که کاغذ تحریر ۱۰۰ در ۷۰ تا پندی ۴۲۰ هزار تومان هم قیمت‌گذاری شده است. کسی دلایل این اوج و فرودها را نمی‌داند اما چیزی که روشن است افزایش ۵۰۰درصدی قیمت کاغذ در مقایسه با سال گذشته است و این یعنی کاغذ از هر کالای اساسی دیگری که ارزیارانه‌ای دریافت می‌کند، افزایش قیمت بیشتری طی یک سال گذشته داشته و هر ورق کاغذ تحریر تقریباً ۸۵ تومان قیمت پیدا کرده است.

دقیقاً ۱۳ ماه می‌بود که در صفحه ۱۲ روزنامه گزاشی با عنوان «وقتی کاغذ با پنبه سر می‌برد» از افزایش ۵۰۰درصدی قیمت کاغذ خبر دادیم و هنوز دو هفته نشده که دوباره شاهد نوسان قیمت هستیم و نکته اینجاست که اهالی صنعت نشر هیچ پیش‌بینی مشخصی درباره آینده ندارند.

آذر مهاجر

ادبیات و هنر

رونمایی از رمان آقاخان

رمان «شقیقه‌های سفید» نوشته ایوب آقاخانی شنبه ۲۷ بهمن ساعت ۱۷ در شهر کتاب فرشته با حضور هنرمندانی چون محمد رحمانیان، احمد امینی، هادی مرزبان، داریوش فرهنگ، مجید مظفری، سعید شاهشواری، فرهاد ناظرزاده کرمانی، برزو نیک‌نژاد، اصغر عبداللهی، لیلیا بلوکات، مونا فرجاد، نادر برهانی مرند و نسیم ادبی رونمایی می‌شود.

شقیقه‌های سفید، سی و چهارمین کتاب و اولین رمان ایوب آقاخانی است. او پیش از این نمایشنامه و شعر نوشته و نیز پژوهش‌هایش را در حوزه تئاتر منتشر کرده است.

همکاری عارفانه با مولانا در شیرین

اگر به رویکردهای اشرافی در هنر علاقه‌مند هستید، امروز می‌خواهیم نمایشگاهی را به شما معرفی کنیم که در این باره حرف برای گفتن زیاد دارد؛ از هنرمندی که عموم مردم او را با مجسمه‌ای که برای عزت... انتظامی ساخت و با حضور خود او در خانه هنرمندان از آن رونمایی کرد، می‌شناسند. این بار اما علیرضا اساتلو با نمایشگاه «این کیست این» قرار است از ۲۶ بهمن به‌گالری شیرین بیاید. «این کیست این» ارتباط وجود انسان و جریان هستی را از زاویه‌ای عارفانه و شرقی بازنمایی می‌کند. هنرمند با محوریت قرار دادن پیکره انسانی، به‌عنوان عالی‌ترین موضوع وجود یافته در عالم، ذهن مخاطب را به‌پرسش از ماهیت زندگی فرا می‌خواند. علیرضا اساتلو، هنرمند نقاش و مجسمه‌ساز درباره این نمایشگاه گفت: نمایشگاه «این کیست این» از اشعار مولانا اقتباس شده است و در آن ۱۵ اثر ارائه می‌شود. نمایشگاه آثار علیرضا اساتلو ۲۶ بهمن تا ۸ اسفند در گالری شیرین میزبان هنردوستان است.

اجرا کرد و تکنوازی پیانو آریینه ایسرانیلیان ساعت ۱۸ و ۳۰ دقیقه و اجرای ارکستر سمفونیک رسانه هنر ساعت ۲۱ و ۳۰ دقیقه برنامه‌های تالار رودکی را در اولین روز جشنواره فجر تشکیل دادند. ایوان ششمس نیز میزبان کنسرت گروه همایون پرنیا بود. گروه موغام، ارکستر نوجوانان رودکی، گروه کلبانگ، خنیاگران خیام و

قیمت کاغذ در صدر تورم

واردکنندگان کاغذ ارز یارانه‌ای می‌گیرند تا با افزایش نرخ ارز، قیمت این محصول فرهنگی و استراتژیک افزایش پیدا نکند اما در تمام این سال‌ها نتیجه برعکس بوده و هر قدر دولت بیشتر تلاش کرده، نتیجه بدتر شده و قیمت کاغذ افزایش بیشتری یافته است. کاغذ تحریر سال قبل در همین زمان حدود ۸۰ هزار تومان قیمت داشته و حالا به حدود ۴۰۰ هزار تومان رسیده و این یعنی تورم ۵۰۰ درصدی رخ داده و می‌توان مدعی شد کاغذ بیشتر از هر کالای اساسی دیگری با افزایش قیمت مواجه شده، در حالی که دولت ساماندهی کاغذ را در دستور کار قرار داده، سامانه ثبت سفارش راه اندازی کرده و به موزارت آن تلاش‌هایی برای دستگیری سلاطین کاغذ صورت گرفته است!

برخی ناشران با دخالت‌های دولت در بازار کاغذ مخالف هستند و بسیاری دیگر هیچ دلیل روشن و مشخصی برای نوسانات ارز پیدا نمی‌کنند و کسی نمی‌داند چرا بازار کاغذ از قواعد عرضه و تقاضا پیروی نمی‌کند و اتفاقاتی که در این بازار رخ می‌دهد با هیچ کدام از تئوری‌های علم اقتصاد هماهنگ نیست.

نشر رنگ و خواب‌زده

کاغذ، صنعت نشر را به خواب و رخوت فرو برده و حتی صدایی از جایی بلند نمی‌شود. ناشران انگار به امید معجزه نشسته‌اند. عمده فعالیت این روزهای ناشران، انتشار تقویم سال جدید است و تجدید چاپ کتاب‌هایی که مشتری دارد. مدیر انتشارات شهید کاظمی به جام‌جم گفته برخی از کتاب‌هایش تمام شده و با آن‌که هنوز متقاضی دارند، نتوانسته آنها را منتشر کند از جمله کتاب‌های «سربلند» و «یادت باشد». البته این ناشر کتاب «خط مقدم» را نیز آماده نشر دارد اما این کتاب هم در صف انتظار مانده تا شاید کاغذ مورد نیازش فراهم شود. دولت از ناشران خواسته برای دریافت کاغذ در سامانه مخصوص ثبت سفارش نام نویسی کنند و گویا از این طریق کاغذ مورد نیاز با قیمت مناسب در اختیار ناشران قرار گرفته است اما در این باره هم دو نکته مهم وجود دارد: نکته اول این‌که برخی ناشران کتاب‌هایشان را با کاغذ یارانه‌ای منتشر و مانند سایر کتاب‌ها قیمت‌گذاری و عرضه می‌کنند گویی کتاب‌ها را با کاغذ آزاد منتشر کرده‌اند. نکته

مرتضی و ما

سیدعباس صالحی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی که این روزها شایعه استعفایش همچنان در شهر می‌پیچد، هرچند از منابع رسمی تکذیب می‌شود، به دیدار مریم امینی همسر شهید مرتضی آوینی رفته و گفته: شهید آوینی یک سرمایه اجتماعی است و اگر ارتباط نسلی آن را خوب برقرار نکنیم این شخصیت به تاریخ می‌پیوندد و آثار گذشته ایشان در آینده تاثیری نخواهد داشت. طبیعتاً همه افکار شهید آوینی برای حال و آینده کافی نیست، اما بخشی از همین افکار می‌تواند همچنان اثرگذار باشد و ما را به سمت جلو پیش برد.

بازسازی نمایش سعید پورصمیمی پس از ۴۰سال با همان بازیگران

نمایش «داستان ضحاک» نوشته سعید پورصمیمی که سال ۵۷ در تئاتر شهر به صحنه رفت، بعد از ۴۰ سال و در قالب نمایشنامه‌خوانی، با حضور بازیگران قدیمی خود در تالار رودکی اجرا می‌شود.

پریزاد سیف، بازیگر و کارگردان تئاتر که قصد اجرای نمایشنامه‌خوانی «داستان ضحاک را با حضور سعید پورصمیمی دارد، درباره اولین اجرای به صحنه رفتن این نمایشنامه به مهر گفته: سعید پورصمیمی نمایشنامه داستان ضحاک را سال ۱۳۵۱ نوشت و اسفند ۱۳۵۷ یعنی درست ۴۰ سال پیش در سالن اصلی تئاتر شهر به مدت یک ماه با بازی رضا بابک و بهرام شاه‌محمدلو روی صحنه برد. این نمایش بعدها در شهرهای دیگری از جمله

سیف درباره اجرای نمایشنامه خوانی داستان ضحاک

توضیح داده: بعد از ۴۰ سال از اجرای صحنه‌ای نمایش داستان ضحاک، تصمیم گرفتم این اثر را برای نمایشنامه خوانی تنظیم و تقریباً با همان بازیگران اصلی روخوانی کنم. رضا بابک و بهرام شاه‌محمدلو نقش‌های خود یعنی ضحاک و ابلیس را به عهده دارند و البته این بار بخت این را داشتم که صاحب اثر یعنی سعید پورصمیمی نیز به عنوان بازیگر در کنارمان باشد.

این هنرمند تئاتر عنوان کرده: من نمایشنامه داستان ضحاک را حدود ۲۰ سال پیش خواندم و تصومر از این نوشته خوش ساخت و مدرن تنها پوستری قاب گرفته در پلکان تئاتر شهر بود که هر بار از کنارش می‌گذشتم توجهم را به خود جلب می‌کرد. اکنون واقعا خوشحال و هیجان زده هستم که نسل من و نسل بعد از من امکان دیدن و شنیدن این نمایشنامه را در قالب نمایشنامه‌خوانی با همان بازیگران قدیمی و کاربلد روی صحنه دارد.

نمایشنامه‌خوانی داستان ضحاک با حضور رضا بابک، بهرام شاه‌محمدلو، مسعود سخایی، کامیبرز بنان، پریزاد سیف و سعید پورصمیمی روزهای شنبه و یکشنبه ۴ و ۵ اسفند، ساعت ۲۰ در تالار رودکی اجرا می‌شود. اردوان کاویانی فرد موسیقی و سعید محبی دستیار کارگردان این نمایشنامه‌خوانی هستند و فرهاد نجدداد کار عکس، تیزر، پوستر نمایشنامه‌خوانی داستان ضحاک را به عهده

فاخته دیگر اجراها بودند. برج میلاد نیز که قرار است اجراهای پاپ جشنواره آجرا روی صحنه برود، در دو سانس (۱۸ و ۳۰ دقیقه و ۲۱ و ۳۰ دقیقه) میزبان بهنام بانی بود. سی و چهارمین جشنواره موسیقی فجر ۲۴ تا ۳۰ بهمن‌ماه برگزار می‌شود.

دوم این‌که عدالت در تخصیص کاغذ رعایت نمی‌شود و مثلاً ناشران کتاب‌های کمک درسی چون چاپ بیشتری دارند، کاغذ بیشتری دریافت می‌کنند و کتاب‌هایی منتشر می‌کنند که در هر صورت و با هر قیمتی توسط دانش‌آموزان خریداری می‌شود در حالی که ممکن است کتاب‌های ادبی و رمان‌ها به راحتی فروخته نشوند.

با وجود این مشکلات، ناشران از عملکرد سامانه ثبت سفارش راضی هستند و معتقدند حداقل فایده سامانه ثبت سفارش این است که می‌توانند کاغذ را به قیمت مناسب تهیه کنند اما گویا این سامانه پاسخگوی نیاز همه ناشران نیست. به گفته مدیر انتشارات شهید کاظمی، تعداد ناشران و میزان درخواست زیاد است و دولت نمی‌تواند از عهده برآوردی کردن تمام تقاضاها بر بیاید.

تازه‌ترین اقدامات

گرچه ناشران و اهالی کتاب تماشاگر شرایط موجود هستند و احتمالاً به فکر راهکارهای انفرادی و شخصی برای بهبود کسب و کارشان هستند، دو برنامه جدی اجرا شده است. برنامه اول برخورد و دستگیری محتکران است که طبق آخرین خبرها همچنان ادامه دارد و یکی از آخرین موارد آن کشف ۲۵ تن کاغذ احتکار شده در شهرستان صحنه است.

اواسط ماه جاری، خبر رسید به همت پلیس انتظامی کرمانشاه، یک انبار حاوی ۲۵ تن کاغذ احتکار شده در شهرستان صحنه شناسایی شده که ارزش آن معادل ۷۰۰ میلیون ریال بوده است. درباره جزئیات این پرونده اطلاعات بیشتری منتشر نشد اما به نظر می‌رسد بررسی اهداف و برنامه‌های محتکران می‌تواند در جهت پیشگیری از احتکار یا قاچاق کاغذ به خارج از کشور موثر باشد. یکی دیگر از اقدامات صورت گرفته در جهت ساماندهی وضعیت بازار کاغذ، تغییر ارز واردات کاغذ بوده است. اداره کل مطبوعات و خبرگزاری‌ها اواسط ماه جاری اعلام کرد بعد از هماهنگی‌های صورت گرفته با بانک مرکزی، شرکت‌های متقاضی ورود کاغذ با ارز دولتی می‌توانند با تغییر نوع ارز درخواستی خود به «یوان»، «درهم» و «روبل»، معادل یورویی آن را در کمترین زمان ممکن دریافت کنند. گویا این اداره کل وعده داده با تغییر نوع ارز واردکنندگان می‌توانند ظرف سه روز ارزهای نامبرده را دریافت کنند. در حالی که پیش از این، بیشتر از سه ماه برای تغییر نوع ارز و دریافت آن صرف می‌شد.